

BÖLÜM 9

SANATIN KURAMSAL TEMELİNDE SANAT PSİKOLOJİSİ VE ESER ANALİZİ

Hatice Nilüfer SÜZEN¹

GİRİŞ

Sanat, tarih boyunca yalnızca estetik bir ifade biçimi değil, aynı zamanda bireyin iç dünyasını yansıtan güçlü bir psikolojik araç olmuştur. Sanat psikolojisi, bireylerin sanatla kurdukları duygusal, bilişsel ve davranışsal ilişkileri anlamaya çalışan disiplinlerarası bir alandır. Bu alan hem sanat üretim sürecini hem de sanatın alımlamasını incelemekte; sanatın kişilik gelişimi, duygu düzenleme, yaratıcılık ve toplumsal aidiyet üzerindeki etkilerini araştırmaktadır.

Sanatın güzeli, hoş a gideni araması bulması ve yeniden üretmesi sanat eserinin oluşumunda önemlidir. Sanat; özünde içsel durumumuzu, psikolojimizi, travmalarımızı yansıtmada da eşsiz bir yöntemdir. Toplumların geçmişleri, tarihleri hakkında da bilgiler sunmaktadır. İlk insandan günümüze kadar gelen uygarlıkları sahip oldukları eserlerinden tanımak mümkündür. Tarihte görülen her medeniyet, varlığını, gücünü, değer ve inançlarını gösteren sanat eserleri ortaya koymuştur. Böylelikle sanat tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğu söylenebilir. Sanat, insan tarafından insanlık için var edilir.

Sanatın konusu dolaylı ve dolaysız olarak da insandır. Yaşadığı toplumun ve medeniyetin bir üyesi olan insan yaşantısı içerisinde sanat eseri ile tanışır. Sanat eseri ile etkileşimi sonucunda birey, sanat eseri ile estetik ilgi kurar ve bu ilgi zaman içinde gelişerek olgunlaşır. Bireyin psikolojik dünyası artık onunla meşguldür, sanat eserine yüklediği yeni anlamlarla çeşitli yorumlara ulaşabilir. Öyle ki sanat eseri; zevk, refah, iyi ahlak ve ruhsal özgürlük gibi hayatın dört amacına da bu yorumla ulaşmasına yardımcı olabilmektedir. Sanat, hayatın daha anlamlı hale gelmesinde etkili bir araç olarak değerlendirilebilir.

¹ Doç.Dr. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-iş eğitimi A.D., hsuzen@pau.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-2020-5551

DOI: 10.37609/akya.3870.c1654

KAYNAKLAR

- Antmen, A. (2010). *Sanatçılardan Yazılar ve Açıklamalarla 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*. Sel Yayıncılık.
- Arnheim, R. (2004). *Art and Visual Perception: A Psychology of the Creative Eye*. University of California Press.
- Artut, K. (2013). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Ayaydın, A. (2020). Psikoloji ve sanat etkileşimi üzerine. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi* (BEST Dergi), 4(1), 8-12.
- Eisner, E. W. (2002). *The Arts and the Creation of Mind*. Yale University Press.
- Erinç, S. M. (2004). *Sanat Psikolojisi'ne Giriş*. Ütopya Yayınevi.
- Feagin, S. L. (1988). *The Nature of Aesthetic Experience*. Temple University Press.
- Freeman, D. (1994). Picasso and the psychology of creativity. *Art Journal*, 53(4), 34-41.
- Freedberg, D., & Gallese, V. (2007). Motion, emotion and empathy in esthetic experience. *Trends in Cognitive Sciences*, 11(5), 197-203.
- Freud, S. (1997). *Sanat ve Sanatçılar Üzerine*. (Çev. Selçuk Budak). Say Yayınları.
- Jung, C. G. (2001). *Sanat ve Bilinçdişı*. (Çev. Engin Sunar). Metis Yayınları.
- Kenny, D. T. (2011). *The psychology of music performance anxiety*. Oxford University Press.
- Leder, H., Belke, B., Oeberst, A., & Augustin, D. (2004). A model of aesthetic appreciation and aesthetic judgments. *British Journal of Psychology*, 95(4), 489-508.
- Lubin, A. (1996). Van Gogh and the modern mind. *Art in America*, 84(2), 68-75.
- Malchiodi, C. A. (2012). *Handbook of art therapy*. Guilford Press.
- Pooke, G., & Newall, D. (2013). *Art History: The Basics*. Routledge.
- Okvuran, A. (2023). Sanat Psikolojisine Giriş, Kapsamı ve Sınırları. Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 2023, Cilt 5, Sayı 2, 420-430.
- San, İ. (2004). *Sanat Eğitimi: Kuramlar ve Yöntemler*. Ütopya Yayınevi.
- Silvia, P. J. (2005). Emotional responses to art: From collation and arousal to cognition and emotion. *Review of General Psychology*, 9(4), 342-357.
- Stuckey, H. L., & Nobel, J. (2010). The connection between art, healing, and public health: A review of current literature. *American Journal of Public Health*, 100(2), 254-263.
- Winner, E. (1982). *Invented worlds: The psychology of the arts*. Harvard University Press.